

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Interim-auditrapport baten-lastenagentschap Rijksvastgoedbedrijf 2022

Colofon

Titel	Interim auditrapport baten- lastenagentschap Rijksvastgoedbedrijf 2022
Uitgebracht aan	DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk
Datum	6 oktober 2022
Kenmerk	2022-0000245584

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
070-342 7700

Inhoud

1	Verbeteringen interne beheersing onderkend, plannen in voorbereiding, realisatie volgt—4
1.1	Algemeen—4
1.2	Bevindingen ontwikkeling financieel en materieel beheer op hoofdlijnen—4
1.2.1	Positieve ontwikkeling—4
1.2.2	Nog geen verbetering gewogen bevindingen 2021—4
1.3	Managementreactie Rijksvastgoedbedrijf—4
1.4	Doel en doelgroepen—5
1.5	Leeswijzer—5
2	Gewogen bevindingen onderkend, plannen opvolging onderhanden—6
2.1	Inleiding—6
2.2	Proces ingebruikgeving vraagt om optimalisatie vastgoedregistraties—6
2.3	Ambitieuze plannen in ontwikkeling voor verdere kwaliteitsslag projectbeheer—8
2.3.1	Voldoende interne aandacht voor tijdige opschoning projecten in uitvoering, verdere verbetering nog mogelijk—8
2.3.2	Gestructureerd vastleggen verbetert inzicht en mogelijkheid projectbeheersing—8
2.4	Doorpakken verbetering IT beheer—8
2.4.1	Zorg voor een autorisatiematrix met toe te kennen autorisatieprofielen per functie—9
2.4.2	Beheers toegang met systeemaccounts—9
2.4.3	Verbeter de periodieke controle op de autorisatie—9
3	Overige bevindingen en ontwikkelingen—10
3.1	Inleiding—10
3.2	Laat interne risicoanalyse aansluiten op verbijzonderde interne controle—10
3.3	Transparantie voortgangsrapportage Binnenhof Renovatie ontwikkelt zich verder in goede richting—10
3.4	Positie Bureau Taxaties versterkt, betrokkenheid nog aandachtspunt—11
3.5	Proces Tijdschrijven, optimalisatie stamgegevens in ontwikkeling—11
3.6	Verbeterpunten Memoriaal boekingen—11
3.7	Lijstwerk materiële vaste activa vergt relatief veel handmatig werk—12
4	Ondertekening—13

1 Verbeteringen interne beheersing onderkend, plannen in voorbereiding, realisatie volgt

1.1 Algemeen

In dit interim-rapport rapporteren wij over de belangrijkste uitkomsten van onze onderzoeken tot nu toe. Daarbij wordt aangetekend dat onze onderzoeken zich in wisselende stadia van uitvoering bevinden. Onze definitieve bevindingen, die in maart 2023 worden gerapporteerd in het samenvattende auditrapport 2022, kunnen daarom afwijken van onze tussentijdse uitkomsten.

In dit interim-rapport willen wij met name bevindingen en risico's signaleren die de aandacht behoeven zodat in 2022 nog maatregelen ter verbetering kunnen worden getroffen.

Actuele externe ontwikkelingen vragen om slagvaardige bedrijfsvoering.

In de politiek-bestuurlijke dynamiek van vandaag de dag komen er nieuwe taken op Rijksvastgoedbedrijf (RVB) af. Naast directe financiële gevolgen van de oorlog in Oekraïne, met prijsstijgingen van onder meer arbeid, bouwmaterialen en energie, komen daar de maatschappelijke opgaven bij zoals bijvoorbeeld de huisvesting van statushouders en vluchtelingen. Hierdoor zijn strategiewijzigingen voor het RVB niet ondenkbaar. Dit kan ook gevolgen hebben voor de wijze waarop bedrijfsvoeringsprocessen ingericht kunnen gaan worden.

1.2 Bevindingen ontwikkeling financieel en materieel beheer op hoofdlijnen

1.2.1 *Positieve ontwikkeling*

Van onze gewogen bevindingen van 2021 zien wij dat deze door het RVB worden onderkend en dat hiervoor plannen voor verbetering in ontwikkeling zijn, met name voor het projectbeheer en GITC-beheer. Overigens is hierbij grote afhankelijkheid van elkaar te onderkennen. Wij onderschrijven het belang van deze plannen en ook de toekomstige uitvoering hiervan.

1.2.2 *Nog geen verbetering gewogen bevindingen 2021*

De resultaten van de intern in ontwikkeling zijnde plannen zijn tot op heden nog niet zichtbaar.

Een voorbeeld hiervan is het GITC-beheer dat nog niet aan de minimumvereisten voldoet. Hiervoor ontwikkelt het RVB, onder meer het programma IAM, waarna pas vastgesteld kan worden of dit heeft geleid tot zichtbare verbeteringen.

Op basis van onze tussentijdse bevindingen zien wij nog geen verbetering ten opzichte van onze gewogen bevindingen zoals wij die over 2021 hebben gegeven (zie verder hoofdstuk 2).

1.3 Managementreactie Rijksvastgoedbedrijf

Met interesse heb ik het concept Interimrapport 2022 gelezen. Ik onderken met u dat er positieve ontwikkelingen zijn bij het RVB, en dat het vaak meerdere jaren duurt om de door u gemelde bevindingen op te lossen. Ik zal dan ook aan de hand van een nog op te stellen overzicht met mijlpalen zorgen dat de voortgang van de bevindingen inzichtelijk wordt gemonitord. Ook ten aanzien van de overige bevindingen en ontwikkelingen zie ik net als u de positieve ontwikkelingen, waarbij wij een vervolg zullen geven aan de reeds ingezette verbeteringen.

1.4 Doel en doelgroepen

Voor u ligt het interim-auditrapport 2022 over onze tussentijdse controle van de primaire processen van het RVB. In dit interim-rapport rapporteren wij onze belangrijkste bevindingen tot nu toe, opdat nog tijdig - voor afsluiting van het begrotingsjaar - maatregelen ter verbetering kunnen worden genomen. Onze bevindingen hebben met name betrekking op het financieel- en materieelbeheer.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Dit interim-rapport is gericht aan het management van het RVB en de overige leden van het Auditberaad, waaronder BZK als moederdepartement/eigenaar van het RVB.

In de ministerraad is besloten dat het opdracht gevende ministerie BZK waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, het rapport binnen zes weken op de website van de rijksoverheid plaatst, tenzij daarvoor een uitzondering geldt.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt ingedeeld:

- de tussentijdse stand van zaken van de belangrijkste (gewogen) bevindingen (hoofdstuk 2); en
- de overige bevindingen en ontwikkelingen (hoofdstuk 3).

2 Gewogen bevindingen onderkend, plannen opvolging onderhanden

2.1 Inleiding

Als onderdeel van onze opdracht tot controle van de jaarrekening onderzoeken wij of de door ons geselecteerde processen van financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Op het hoogste niveau geldt dat het financieel en materieelbeheer voldoet aan de eisen van rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid en dat het beheer overigens zo doelmatig mogelijk wordt ingericht. Deze eisen zijn verder uitgewerkt en samengevat in de Baseline Financieel en materieelbeheer van het ministerie van Financiën.

Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie.

In dit hoofdstuk behandelen wij de follow-up van de bevindingen die wij medio maart 2022 hebben gerapporteerd in ons samenvattende auditrapport 2021. Het betrof de volgende bevindingen met een weging:

Bevinding	Voorlopige ontwikkeling in 2022	Weging ultimo 2021
Proces ingebruikgeving	=	■
Beheer projecten	=	■
Beheer IT	=	●

Ontwikkeling

+ Duidelijke vooruitgang = Beperkte vooruitgang of gelijk gebleven - verslechtering

Weging

● licht ■ gemiddeld ▲ ernstig ✓ opgelost

Deze bevindingen zijn veelal niet met een eenvoudige maatregel op te lossen, maar vergen meerjarige aandacht van het (management van het) RVB. Wij signaleren dat het RVB hier wel aandacht voor heeft en plannen aan het ontwikkelen is. Het proces van verbeteringen heeft een meerjarig perspectief en - doorlooptijd.

Een voorlopige, tussentijdse gewogen bevinding in dit rapport hoeft niet direct tot een (gewogen) bevinding in het BZK-interim-rapport van de ADR te leiden. Wij hebben de impact van de bevindingen RVB op BZK als geheel separaat gewogen en geen van de gewogen bevindingen in deze interim-rapportage hebben geleid tot een (gewogen) bevinding in de interim-rapportage van BZK.

In de navolgende paragrafen zullen wij voor de gewogen bevindingen per bevinding ingaan op de stand van zaken.

2.2 Proces ingebruikgeving vraagt om optimalisatie vastgoedregistraties

Het proces ingebruikgeving is naast het projectenbeheer, het belangrijkste proces met een directe financiële weerslag binnen het RVB.

Dit proces omvat het ter beschikking stellen van kantoren en (bijzondere) specialties, het leveren van huisvestingsdiensten overeenkomstig het Rijkshuisvestingsstelsel en het in gebruik geven van Rijksvastgoed aan partijen buiten de Rijksoverheid.

Het risico bestaat dat de ingebruikgevingsvergoedingen niet volledig en nauwkeurig worden verantwoord in de jaarrekening.

De (maximaal beschikbare) capaciteit en de nauwkeurigheid van de geregistreerde leegstand vormen de aanknopingspunten voor de interne beheersing. Binnen het proces in gebruikgeving onderkennen wij ruimte voor verbetering van de kwaliteit van de interne beheersing op de volgende punten:

- De centrale vastgoedadministratie bevat de stamgegevens van de objecten. Een belangrijk kenmerk, de oppervlakte van de objecten, wordt geregistreerd in een andere administratie, namelijk Oracle Property Manager. De oppervlakte van de objecten vormt het uitgangspunt voor de in rekening te brengen vergoeding in gebruikgeving. Het risico bestaat dat afwijkingen tussen beide registraties ontstaan. De afstemming tussen deze twee registraties wordt niet door de automatisering afdwongen, maar vindt handmatig plaats.
- De oppervlakten in Oracle Property Manager sluiten niet in alle gevallen (specialties en bijzondere specialties) aan met de werkelijke vierkante meters van de objecten.
- De werkelijke oppervlakten van objecten sluiten nog niet aan met de gecontracteerde oppervlakten van objecten. Bij contractherziening wordt dit aangepast. Verschillen bij kantoorpanden zijn in kaart gebracht, maar nog niet geheel verwerkt in de contracten. Voor specialties en bijzondere specialties moet dit nog plaatsvinden.
- Een registratie van actuele en historische leegstand vanuit Oracle is niet mogelijk. De afdeling Assetmanagement stelt deze leegstandsoverzichten handmatig op ten behoeve van interne controles door afdeling Planning & Control.
- Diverse interne controles, zoals contractautorisatie en autoriseren van de gebruikersvergoeding worden handmatig vastgelegd. Deze controle wordt niet afgedwongen in Oracle.

Bovengenoemde aandachtspunten zijn verwerkt in interne procedures. De werkzaamheden hierin zoals interne analyses, verbandscontroles en plausibiliteitscontroles zijn nog altijd handmatig, arbeidsintensief en daarmee foutgevoelig door de menselijke handelingen. Hierdoor is geen sprake van vooruitgang en voorzien wij dat deze gewogen bevinding conform voorgaand jaar als gemiddeld uitkomt.

Wij adviseren achtereenvolgens:

- Vastleggingen in Oracle in één module te registreren, die voor meerdere doeleinden (processen en gebruikers) wordt gebruikt. Hierdoor zijn controles achteraf overbodig. Wij begrepen dat dit onderhanden is bij de sectie Dataservices.
- Om de werkelijke oppervlakten volgens de nieuwe meetmethode (NEN-metingen) van de specialties en bijzondere specialties zo snel mogelijk na te meten, te analyseren en net als bij de kantoren te verwerken in de contracten met gebruikers.
- Oracle geschikt te (laten) maken om maandelijks actuele en historische leegstandgegevens te genereren voor in gebruikgevingen.
- Interne controles (controle technische functiescheiding/ 4-ogenbeginsel) in Oracle geautomatiseerd af te laten dwingen.

Mede in het kader van maatschappelijke meerwaarde en het streven naar betere dienstverlening voor een tevreden klant, wint het belang van betrouwbare en doelmatige vastgoedregistraties aan kracht, aangezien hierdoor vaker mutaties in objecten mag worden verwacht.

Overigens onderkent het RVB het belang daarvan voldoende, hetgeen blijkt uit het vastgestelde Informatiestrategie routekaart. Bovengenoemde adviezen kunnen hierbij betrokken worden bij de nadere uitwerking van het Business Transformatie Planning.

2.3 **Ambitieuze plannen in ontwikkeling voor verdere kwaliteitsslag projectbeheer**

In voorgaande rapportages merkten wij op dat het projectbeheer nog voldoende mogelijkheden biedt voor verbetering. Er was nog niet altijd sprake van uniforme, betrouwbare sturing, beheersing en verantwoording van projecten.

Wij zien het RVB concrete stappen zetten voor het verder verbeteren van het projectbeheer. De resultaten zijn hiervan zijn tot op heden nog niet concreet zichtbaar. Intern wordt dit voldoende onderkend, hetgeen ook blijkt uit de eerste VMR 2022: de KPI's *Projecten tijdig financieel afgehandeld* en *Vastgoed(beheer)-informatie*, blijven (ver) achter op de norm.

De weging van deze bevinding voorzien wij vooralsnog op gemiddeld, maar kan binnen enkele jaren met de juiste uitvoering dalen naar een lichte bevinding of zelfs verdwijnen.

2.3.1 *Voldoende interne aandacht voor tijdige opschoning projecten in uitvoering, verdere verbetering nog mogelijk*

Het niet tijdig afsluiten van projecten in uitvoering is een belemmering voor een efficiënte beheersing van projecten in uitvoering. Hiermee is dit ook een risico voor de juiste rubricering binnen de post Materiele Vaste Activa. Als laatste bestaat het risico dat gebruikersvergoedingen niet tijdig in rekening worden gebracht.

Het RVB heeft een opschoonactie opgestart om de achterstand in projecten in uitvoering bij te werken. Voor een groot deel van de projecten is dit gelukt. Verdere verbetering staat onder druk door beperkte personele bezetting, ontbreken van informatie in projectdossiers, nog uit te voeren controles door de projectcontroller of integraal projectverantwoordelijke.

Hierbij speelt tevens mee dat meer afgeronde projecten zich dit jaar aandienen, omdat het aantal relatief kleine projecten de afgelopen jaren is toegenomen.

Wij onderschrijven het belang van deze opschoonactie, omdat de projectadministratie zo overzichtelijker wordt.

2.3.2 *Gestructureerd vastleggen verbetert inzicht en mogelijkheid projectbeheersing*

Eerder signaleerden wij dat de periodieke voortgangsgesprekken tussen de sectie VB of T&P, de projectverantwoordelijke en de projectcontroller niet gestructureerd werden vastgelegd.

Inmiddels is voorzien in een verbeterde procedure waarin een standaardformulier (PVG leidraad) moet worden gebruikt tijdens projectvoortgangsoverleggen en worden toegevoegd aan het projectdossier in Filenet.

Hierdoor is de mogelijkheid voor een verbeterde projectbeheersing (inclusief bijsturing) tijdens de uitvoering toegenomen. De procedure wordt niet integraal afgedwongen maar wel meer en meer toegepast.

Wij hebben bij de directie VB concrete voorstellen gezien om, door middel van een formulier, een vaste agenda en vastlegging van de projectvoortgangsoverleggen toe te passen. Dit formulier test VB op dit moment in de praktijk.

Wij adviseren deze procedure verder door te trekken voor alle projecten.

2.4 **Doorpakken verbetering IT beheer**

Het op orde hebben van het General IT Controls (GITC) beheer is een randvoorwaarde voor een organisatie als het RVB waarbij een steeds groter en belangrijker deel van bedrijfsprocessen met IT wordt ondersteund. Zo maakt het RVB sinds 2020 gebruik van e-facturatie, waarbij inkoopfacturen geautomatiseerd worden ontvangen, ingelezen en verwerkt in Oracle EBS. Hierdoor is het controlespoor niet meer buiten de IT-omgeving vast te stellen, omdat de brondocumentatie niet langer in hard copy-vorm beschikbaar is.

Met een onderzoek naar de minimumvereisten van de GITC beoordelen wij, in het kader van de jaarrekeningcontrole, de kwaliteit van het IT beheer. Het GITC-beheer van het RVB voldoet nog niet aan deze minimumvereisten.

In 2020 hebben wij een volledig GITC-onderzoek uitgevoerd. Vervolgens hebben wij in 2021 de opvolging van de minimum GITC-vereisten beoordeeld die wij in het voorgaande jaar als niet effectief hebben beoordeeld. Verbeteringen waren doorgevoerd, maar nog niet zodanig om de GITC in zijn geheel als effectief te beoordelen. Met name op het gebied van het gebruikersbeheer dienen nog stappen gemaakt te worden. Er zijn tot op heden in 2022 nog geen verbeteringen doorgevoerd. Om die reden hebben wij (nog) geen vervolgonderzoek naar de GITC verricht. Dit betekent dat onze bevindingen uit 2021 ongewijzigd zijn.

Vanuit het programma IAM (Identity & Access Management) loopt wel een traject om de bevindingen op te lossen. Dit intern project is gestart en de eerste verbetervoorstellen zijn gedaan om de huidige tekortkomingen op te lossen. In het najaar is gepland om de verbetervoorstellen concreet uit te werken en verbeteringen ook daadwerkelijk te implementeren. Onze inschatting is dat de belangrijkste op te lossen bevindingen ook de meeste tijd zullen vergen. Wij benadrukken daarom de GITC de aandacht te geven die het nodig heeft.

Wij vatten de belangrijkste mogelijkheden voor verbetering als volgt samen:

- 2.4.1** *Zorg voor een autorisatiematrix met toe te kennen autorisatieprofielen per functie*
In 2021 is met het opstellen van een conflictenmatrix een belangrijke stap gezet om te signaleren dat controle technische functiescheiding kan worden doorbroken. Om verder te kunnen borgen dat medewerkers alleen over de rechten beschikken die noodzakelijk zijn voor uitvoer van hun functie, is het van belang om per functie vast te stellen welke autorisatieprofielen toegekend mogen worden in een autorisatiematrix.
- 2.4.2** *Beheers toegang met systeemaccounts*
Zowel op applicatie- als databaseniveau zijn systeemaccounts noodzakelijk om Oracle EBS te laten functioneren. Beperk deze accounts tot het minimum, leg gemotiveerd vast welke accounts noodzakelijk zijn en zorg voor sluitende procedures voor het gebruik.
- 2.4.3** *Verbeter de periodieke controle op de autorisatie*
Controle vindt momenteel plaats op een combinatie van enkele kritische autorisatieprofielen die conflicteren. Zorg ervoor dat een (geautomatiseerde) controle op de gehele conflictenmatrix en de op te stellen autorisatiematrix ook onderdeel wordt van de periodieke interne beheersingsmaatregelen.

Het RVB schenkt weliswaar aandacht aan het plannen voor het verbeteren van de GITC, feitelijke verbetering heeft nog niet plaatsgevonden. Hierdoor wegen wij deze bevinding net als voorgaand jaar voorlopig als gemiddeld.

Wij adviseren om voor een goed ingerichte en functionerende IT-omgeving in een plan van aanpak te voorzien, met concreet geformuleerde mijlpalen, waarbij het programma IAM wordt doorgezet richting een structurele verbetering van de GITC.

3 Overige bevindingen en ontwikkelingen

3.1 Inleiding

Naast de evaluatie van de gewogen bevindingen 2021 zoals opgenomen in hoofdstuk 2 van dit rapport, hebben wij tijdens onze controle van de processen ook andere bevindingen geconstateerd die eerder te licht waren om te kwalificeren als lichte, gemiddelde of ernstige bevinding. In dit hoofdstuk gaan wij in op deze bevindingen.

3.2 Laat interne risicoanalyse aansluiten op verbijzonderde interne controle

In onze communicatie en inventarisatie van beheersingsactiviteiten met en door de afdelingen binnen het RVB, maken wij goed gebruik van de afdeling Fiscaliteit, Audit en Risicomanagement (FAR). Ook vinden binnen afdeling FAR goed opgezette en als zodanig uitgewerkte onderzoeken plaats op processen op basis van een auditplan. Deze onderzoeken betreffen zowel verbijzonderde interne- financiële controles als operationele en IT-audits.

Een alomvattende risicoanalyse, met daarin opgenomen prioritering van risico's en daaruit uit te voeren onderzoeken ontbreekt vooralsnog. Op basis van prioritering kan gemotiveerd afgewogen worden welke onderzoeken afdeling FAR wel of niet uitvoert. Wij benadrukken dat de verbijzonderde interne controle niet specifiek een verantwoordelijkheid is van de afdeling FAR in het kader van het 'three-lines-of-defence'-gedachte. Deze gedachte speelt ook mee in de strategische ontwikkeling van FAR, met onder andere aandacht voor een risicogerichte en data gedreven werkwijze. Dit kan de interne financiële beheersing (waaronder procesverbetering) verder bevorderen.

Wij onderschrijven het belang van deze strategische ontwikkelingen van FAR.

3.3 Transparantie voortgangsrapportage Binnenhof Renovatie ontwikkelt zich verder in goede richting

In voorgaande rapportages signaleerden wij dat de tussentijdse informatie (voortgangsrapportages) aan de Tweede Kamercommissie voor het programma Binnenhof qua transparantie en duidelijkheid nog een aandachtspunt was. Met name de onderdelen budgettering en risicoparagraaf gaven mogelijkheden voor verbetering.

In de laatste – zevende - voortgangsrapportage zien wij een verbetering in de presentatie van het budget (inclusief budgetsamenstelling en -ontwikkeling). Tevens is de risicoparagraaf hierin uitgebreid met de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen.

Wij hebben de wijze van totstandkoming van de risicoparagraaf onderzocht en stellen vast dat hieraan voldoende gedegen inbreng vanuit de diverse belanghebbenden aan ten grondslag ligt en daar duidelijk op aansluit.

Een aantal van de opgenomen risico's in de risicoparagraaf heeft een relatie met de zogenaamde disclaimers, zoals het risico op prijsaanpassing (bij afwezigheid overeenstemming prijs met leveranciers) door marktontwikkelingen en de noodzaak tot aangepaste veiligheidsvoorzieningen. Op dit moment is nog geen informatie beschikbaar over het concreet gebruik van deze disclaimers, vanwege onder andere lopende (bodem)onderzoeken, offerte- en contractprocedures en het afronden van de (definitieve) ontwerpen. Vanaf de eerste voortgangsrapportage na de voorjaarsnota 2023 wordt gebruik van deze disclaimers verwacht.

Wij adviseren in de eerstvolgende voortgangsrapportage informatie te verschaffen over de stand van zaken van lopende onderzoeken en contractering en tevens over het mogelijk beroep op disclaimers.

3.4 Positie Bureau Taxaties versterkt, betrokkenheid nog aandachtspunt

Het Bureau Taxaties valt sinds 2021 onder de directie Financiën en Bedrijfsvoering. Deze positie versterkt qua opzet de onafhankelijkheid van deze taxateurs.

Met ingang van 1 januari 2022 wordt overtollig Rijksvastgoed via een openbare procedure aangeboden en niet meer onderhands aan medeoverheden, tenzij daar moverende redenen voor zijn. Bij verkoop en ook bij aankoop van vastgoed is een rechtvaardige, marktconforme transactieprijs een vereiste. Het belang van een objectieve, onafhankelijke taxatie blijft relevant, mede door toename van maatschappelijke aandacht.

De interne procedures binnen afdeling Verkoop & Gebiedsprojecten en sectie Inkoop Vastgoed voorzien in de vrijheid om taxaties bij aan- en verkoop van objecten extern dan wel intern uit te laten voeren. Zij kunnen, zonder tussenkomst van het Bureau Taxaties, taxatieopdrachten uitbesteden aan derden en deze externe taxaties zelf beoordelen. Wij begrijpen dat van de keuzevrijheid gebruik wordt gemaakt, met name voor wat betreft de aankoop van panden.

Aangezien deze procedures niet de functiescheiding afdwingen tussen beschikken (onderhandelen transactieprijs) en de interne controle (Bureau Taxaties), is het risico van onafhankelijkheid in schijn nog niet geheel weggenomen.

Tussen de directies Financiën & Bestuursadviesing en Transacties & Projecten vindt thans overleg plaats om de dienstverlening van het Bureau Taxaties verder te borgen in de processen.

Wij adviseren om in beginsel alle taxaties via Bureau Taxaties te laten verlopen en Bureau Taxaties aan te wijzen als opdrachtgever voor eventuele externe taxaties.

3.5 Proces Tijdschrijven, optimalisatie stamgegevens in ontwikkeling

Binnen het RVB loopt al het verbruik aan materialen en mensen via de projectadministratie. Een betrouwbare (in de zin van volledig, nauwkeurig en tijdig) urenregistratie vormt relevante input voor een effectieve projectbeheersing inclusief inzicht in projectresultaten en tijdige facturatie van projectkosten aan gebruikers.

Rondom het proces van tijdschrijven zien wij de volgende mogelijke verbetermogelijkheden voor interne beheersing:

- De basis voor de te gebruiken tarieven vormt het salaris in P-direct. De tarieven voor de projectadministratie worden vanuit in Oracle HR gevoed. Aansluitingen in tarieven tussen beide registraties worden maandelijks handmatig uitgevoerd. Een geautomatiseerde afstemming is in voorbereiding.
- Tarieven die de functioneel beheerder in Oracle HR invoert, worden intern niet zichtbaar gecontroleerd.
- Het tijdig verantwoorden van uren vormt een aandachtspunt. Achterstanden in urenregistraties hebben gevolgen voor de betrouwbaarheid van de tussentijdse (project) informatievoorziening. Dit wordt intern voldoende onderkend.

Wij adviseren het volgende:

- De interface tussen P-Direkt en Oracle HR te realiseren voor een directe aansluiting voor een betrouwbaar gebruik van tarieven in de projectadministratie.
- Nieuwe ingevoerde tarieven intern zichtbaar en functioneel gescheiden van de functioneel beheerder te laten controleren, en hier de bevindingen van vast te leggen.

3.6 Verbeterpunten Memoriaal boekingen

Door het incidentele karakter van memoriaalboekingen, welke direct grote gevolgen voor het vermogen en resultaat kunnen hebben en de hiermee samenhangende

foutgevoeligheid, onderkennen wij een verhoogd risico op afwijkingen in de jaarrekening. Dit komt mede doordat memoriaalboekingen veelal tot stand komen buiten de reguliere bedrijfsprocessen en daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen. Wij constateren dat er relatief veel memoriaalboekingen plaatsvinden.

De opzet rondom het registreren van memoriaalboekingen is intern niet beschreven en vastgesteld. Wel heeft het RVB een aantal interne beheersingsmaatregelen waaronder een korte werkinstructie beschikbaar waarin middels schermprints het proces verduidelijkt wordt. De interne beheersingsmaatregelen zijn vooral detectief van aard.

Wij hebben vastgesteld dat niet voor alle memoriaalboekingen onderliggende brondocumentatie dan wel zichtbare motivatie aanwezig is. Het RVB is overigens daarbij wel in staat om achteraf passende toelichting te geven.

Het RVB maakt onderscheid in periodieke en incidentele memoriaalboekingen. Dit onderscheid wordt achteraf handmatig aangebracht en vindt niet altijd volgens een eenduidige lijn plaats. Dit inzicht wordt in Oracle niet inzichtelijk gemaakt.

Wij adviseren het volgende:

- De opzet van het proces inclusief de interne beheersingsmaatregelen van memoriaalboekingen te beschrijven en vast te stellen, waarbij expliciet aandacht wordt geschonken aan het onderscheid tussen incidentele en periodieke memoriaalboekingen in Oracle.
- Meer memoriaalboekingen geautomatiseerd te laten plaatsvinden. Dit zorgt derhalve ook voor vermindering in werklust en voorkomt de kans op eventuele (inboek)fouten.
- Autorisatie van memoriaalboekingen af te dwingen binnen Oracle (vier-ogen-principe) en onderliggende documentatie aan Oracle toe te voegen.

3.7

Lijstwerk materiële vaste activa vergt relatief veel handmatig werk

In het auditrapport 2021 hebben wij gerapporteerd over de betrouwbaarheid van de verloopstaat van de materiële vaste activa (MVA).

Gedurende de interimcontrole van 2022 hebben wij wederom geconstateerd dat er veel handmatige bewerkingen nodig zijn om de verloopstaat MVA samen te stellen, waardoor dit een relatief tijdrovend en foutgevoelig proces is. Wij zijn thans in overleg met het RVB om de betrouwbaarheid van het lijstwerk te verbeteren.

Wij adviseren om deze reden het volgende:

- Vastleggingen in Oracle met betrekking tot de MVA in één module te registreren (voor zover dit mogelijk is), dat voor meerdere doeleinden (processen en gebruikers) kan worden gebruikt. Dit heeft tevens raakvlakken met de bevindingen omtrent de ingebruikgeving (onderdeel 2.2). De eerste stap betreft het in kaart brengen van deze mogelijkheid door de organisatie.
- Autorisatie op mutaties in de MVA af te dwingen binnen Oracle (vier-ogen-principe) en te laten onderbouwen met onderliggende documentatie en deze op te nemen in de financiële administratie. Op termijn zou dit eventueel kunnen leiden tot minder gegevensgerichte controlewerkzaamheden vanuit onze kant, indien wij kunnen steunen op autorisaties binnen Oracle.

4 Ondertekening

Den Haag, 6 oktober 2022

Auditmanager
Auditdienst Rijk

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00